

Spis treści

Od tłumacza	9
Przedmowa	13
Rozdział 1. Motywacja uczniów z perspektywy nauczyciela	15
Kształtowanie się poglądów na motywację	17
Behawioralne teorie wzmocnienia	17
Teorie potrzeb	18
Teorie celów	19
Teorie motywacji wewnętrznej	21
Motywacja na lekcji	24
Motywacja do uczenia się jako cel nauczyciela	25
Pobudzanie i uspołecznianie motywacji do uczenia się	27
Motywacja według modelu oczekiwanie – wartość	28
Struktura książki	31
Podsumowanie	32
Rozdział 2. Formowanie wspólnoty dydaktycznej	34
Nauczaj atrakcyjnie	35
Kierowanie autorytatywne i wychowanie uczniów	36
Atrakcyjny sposób komunikowania	37
Skieruj uczniów na indywidualne i wspólne cele uczenia się	38
Ukierunkowanie na naukę	39
Na pierwszym planie cele uczenia się	39
Zastosowanie teorii celu – program TARGET	40
Dwie nauczycielki – dwa style motywowania	43
Laura Hirsh	43
Rachel Dewey	45
Porównanie	47
Nauczaj tego, co istotne; ucz tak, by uczniowie uznali, że warto się tego nauczyć	48
Planowanie skierowane na cel	48
Adaptacja materiałów dydaktycznych	49
Pogłębianie idei węzłowych	50
Idee węzłowe w procesie dydaktycznym	52
Rzeczywista aktywność	54
Uczenie się ze zrozumieniem	54
Podsumowanie	56

Rozdział 3. Wiara uczniów we własne możliwości	58
Wczesne badania nad wyborem zadań i stanowieniem celów w sytuacjach wykonawczych	59
Wczesne badania nad wyborem celów	60
Ukryte teorie zdolności	61
Atrybucja przyczynowa	63
Poczucie własnej skuteczności	65
Motywacyjne znaczenie oczekiwań – synteza	66
Potrafię uczyć się i nauczyć	68
Program, czyli zaplanowany sukces	69
Nauczanie, czyli uczniowie stanowią cele, oceniają swoje postępy i uświadamiają sobie zależność praca – wynik	70
Ocenianie: sensowna informacja zwrotna zamiast stopni i porównywania z kolegami	75
Podsumowanie	80
 Rozdział 4. Zniechęceni uczniowie: jak przywrócić im wiarę w siebie i chęć do nauki	82
Motywowanie słabych uczniów	83
Metody pomagania uczniom słabym	83
Wnioski ze Studium Strategii Nauczycielskich	86
Słabi uczniowie – konkluzja	87
Reedukacja uczniów z syndromem porażki	88
Metody pomagania uczniom z syndromem porażki	92
Wnioski ze Studium Strategii Nauczycielskich	96
Uczniowie z syndromem porażki – konkluzja	97
Odzwyczajanie uczniów od celów popisowych i nadmiernej ochrony dobrego samopoczucia	98
Metody redukcji zainteresowania ochroną dobrego samopoczucia	99
Uczniowie z potrzebą ochrony dobrego samopoczucia – konkluzja	100
Reedukacja uczniów słabych, choć pilnych	101
Metody postępowania z pilnymi uczniami bez osiągnięć	102
Wnioski ze Studium Strategii Nauczycielskich	104
Uczniowie bez osiągnięć – konkluzja	105
Ogólne wnioski	106
Podsumowanie	106
 Rozdział 5. Zachęty zewnętrzne	108
Motywacyjne znaczenie wartości	108
Nagrody w powszechnym mniemaniu	109
Korzystanie ze źródeł motywacji zewnętrznej	110
Nagradzanie uczniów za dobre wyniki	114
Kiedy nagradzać	115
Jak nagradzać	116
Skuteczne pochwały	116
Kieruj uwagę na praktyczną użyteczność materiału nauczania	119
Okazjonalnie dopuszczaj do dobrze przemyślanej rywalizacji	121
Praca grupowa	122
Ogólne wnioski	124
Podsumowanie	126
 Rozdział 6. Nawiazywanie do motywacji wewnętrznej uczniów	127
Pojęcie motywacji wewnętrznej	128
Stopniowe nakładanie motywacji wewnętrznej na zewnętrzne regulatory postępowania	130
Autonomia, kompetencja i włączenie jako fundament motywacji wewnętrznej	131

Reakcja na uczniowską potrzebę niezależności	131
Nakłaniaj do samodzielnej nauki	132
Pozwól uczniom wybierać	132
Reakcja na uczniowską potrzebę kompetencji	134
Aktywność i natychmiastowa informacja zwrotna	135
Elementy gry i zabawy	136
Zapożyczenia z badań nad charakterystykami zawodowymi	138
Reakcja na uczniowską potrzebę włączenia	140
Współpraca między uczniami	141
Czyste formy uczenia się we współpracy	141
Przystosowanie procesu dydaktycznego do zainteresowań uczniów	144
Wzbogacanie tradycyjnych schematów dydaktycznych w celu zwiększenia ładunku motywacji wewnętrznej	145
Połączone zasady motywacji wewnętrznej	150
Alfabetyzacja motywacyjna	150
Metoda projektów	152
Strategie motywacyjne z nauczycielskiej praktyki	153
Ogólne wnioski	157
Podsumowanie	158

Rozdział 7. Wzbudzanie motywacji do nauki 160

Motywacja do nauki	160
Pojęcia pokrewne	162
Kształtowanie motywacji do nauki jako dyspozycji ogólnej	166
Nauczyciel jako wzór	166
Komunikowanie właściwych oczekiwań i atrybucji	168
Zmniejszanie napięcia	169
Pobudzanie motywacji do nauki w konkretnych sytuacjach dydaktycznych	170
Strategie kształtowania uczniowskich oczekiwań wobec uczenia się	170
Zawsze z zapałem	170
Niekiedy z pasją	171
Strategie wywoływania motywacji do nauki	172
Wzbudź zaniepokojenie lub wywołaj napięcie	173
Wzbudź dysonans lub konflikt poznawczy	175
Przekształć materiał abstrakcyjny w osobisty, konkretny, znajomy	178
Wzbudź zainteresowanie zadaniem lub przychylność	180
Skłoń uczniów do wytworzenia własnej motywacji do nauki	181
Metody dydaktycznego przybliżania	182
Podaj cele i organizujące zapowiedzi	183
Planuj lekcje z nastawieniem na idee podstawowe	186
Demonstruj, jak myśli się nad zadaniem i rozwiązuje problemy	189
Wzbudź świadomość metapoznawczą i wywołaj kontrolę nad strategiami uczenia się	189
Wyrabiaj umiejętności samodzielnego uczenia się	191
Ucz sposobów kontroli wolicjonalnej	194
Ogólne wnioski	196
Podsumowanie	196

Rozdział 8. Socjalizacja uczniów niezainteresowanych i zniechęconych 198

Kontrakty i systemy zachęt	199
Bliski kontakt z uczniem	200
Odkryj, czym interesuje się uczeń, i buduj na tym	202
Wyrabiaj i podtrzymuj pozytywne postawy wobec nauki szkolnej	204

Żeby uczenie się dawało więcej radości i satysfakcji	206
Kształtowanie motywacji do nauki u uczniów apatycznych	210
Ogólne wnioski	214
Podsumowanie	215

Rozdział 9. Uwzględnianie różnic we wzorcach motywacji 216

Teorie różnic grupowych i indywidualnych	217
Przystosowywanie się do uczniowskich upodobań	218
Zależność i niezależność od pola	219
Różnice w stylu uczenia się	220
Zmiany we wzorcach motywacyjnych uczniów zależne od wieku	225
Klasy pierwsze	227
Zmiany w zainteresowaniach	227
Program i metody nauczania	228
Różnice związane z płcią	229
Różnice środowiskowe	232
Przewycięzanie presji grupy rówieśniczej	236
Ogólne wnioski	238
Podsumowanie	239

Rozdział 10. Patrząc przed i za siebie: cele motywacyjne w planowaniu i realizacji procesu dydaktycznego 241

Kategorie systemu TARGET	242
Model Kellera	242
Model Włodkowskiego	244
Wykorzystanie zasad omówionych w książce	245
Wszelkie czynności dydaktyczne: co wziąć pod rozwagę	247
Czynności słuchania i czytania: co wziąć pod rozwagę	248
Czynności wymagające aktywnego udziału ucznia: co wziąć pod rozwagę	248
Jak utrzymać motywację do nauczania	249
Podsumowanie	253

Literatura cytowana 254

Indeks nazwisk 271

Indeks rzeczowy 275